

Kristinuskko ja maailmanrauha.

Lyhyt vastaus kysymykseen: mitä on kristinuskko?

Parikymmentä vuotta sitten sain kerran kirjeen eräältä koulupojalta, joka oli innostunut teosofi ja oli ymmärtänyt teosofian sanoman sillä lailla kuin käsittääkseni H. P. Blavatsky oli tarkoittanut sitä ymmärrettäväksi – nimittäin rakkauden ja rauhan sanomaksi ihmisten ja kansojen kesken. Kirje oli haikeamielinen ja sen sävy oli jonkun verran ihmettelyn värittämä.

Kirjeessään nuori ystäväni kertoi minulle pitäneensä esitelmän aatteesta koulunsa konventissa. Hänen kuulijansa olivat nuoria poikia siinä iässä, että saattoivat ajatella asioita ja omata mielipiteitä kaikenlaisista kysymyksistä. Nyt hän kirjeessään kertoi, että hänen rauhan esitelmänsä oli mennyt kokonaan penkin alle. Hän ei voittanut sillä mitään hyvää, sillä kun esitelmän johdosta syntyi keskustelu, sangen innokas ja kiivas keskustelu, ei yksikään ainoa hänen tovereistaan ottanut häntä puolustaakseen, vaan kaikki yksimielisesti vastustivat hänen rauhanaatteitaan, noita äärettömän hullunkurisia ja epäkäytännöllisiä rauhanaatteitaan! Millä perusteella he näitä aatteita vastustivat? Ennen kaikkea uskonnollisilla perusteilla! He selittivät, että kristinuskko on semmoinen uskonto, joka kasvattaa meitä uljaiksi sotilaisiksi, valmiina kuolemaan isänmaan puolesta. Sitäpaitsi sodat ovat välttämättömiä, selittivät nuoret pojat, – täytyy olla sotia; ei ole ollut historiallista aikaa, jolloin ei olisi ollut sotia. Kristinuskko on aina puolustanut sotaa uskon ja oikeuden puolesta ja aina on siunattu sotaväkeä ja armeijaa. Ensimmäinen, minkä kaikki saamme oppia kouluissa, on, että Juudan kansa, Jumalan valittu kansa, jota Jumala erikoisesti piti silmällä ja suojeli, yhtä mittaa sai sotia, milloin filistealaisia, milloin mitäkin kansaa vastaan. Olihan Jumala sotajoukkojen Jumala, Herra Sebaoth. Sota ei ole ainoastaan välttämätöntä, se on kristillinen velvollisuus. Mihin joutuisivat kristilliset valtiomme, jos ei niillä olisi laivastoja, jos ei niillä olisi armeijoja? Näin nuoret pojat innostuneina puhuivat, ja kirjeenvaihtajaystäväni oli kokolailla surullinen, sillä häneen oli syöpynyt toinen elämänymmärrys. Hän katseli teosofisesti kaikkia maailmanuskontoja, hän piti kaikkia kansoja jäsenenä ihmiskunnan suuressa perheessä, ja oli ymmärtävinään, että ihmiskunta kulki semmoista ihannetta ja semmoista aikaa kohti, jolloin ei enää sodittaisi, jolloin kansat niinkuin yksilöt ymmärtäisivät toisiaan veljinä. Nuorukaisen toivorikkaalta uskolla hän kuitenkin lisäsi kirjeensä loppuun: „Mutta enpä heitä yritystäni tähän, yritän uudestaan“.

Iloitsin ystäväni kirjeestä, mutta samalla kovasti ihmettelin sitä käsitystä, mikä noilla toisilla nuorilla oli kristinuskosta. Vaan kun sitten muistelin mitä itse olin koulussa saanut oppia, en niin paljon ihmetellyt nuoria poikia, vaan ihmettelin sitä, että kristinuskon nimessä todella opetettiin koulussa yhtä ja toista, että kristinuskoksi selitettiin sotaintoa, sotaurhoollisuutta ja kaikkea julmuutta ja järjettömyyttä, mikä sotaa seuraa. Tuota opetettiin kristinuskona, ja kuka ties vieläkin opetetaan. En ole niin tarkasti seurannut uskonnonopetusta kouluissamme, että tietäisin sanoa, onko se tänäpäivänä samanlaista kuin ennen, vieläkö yhä opetetaan kristinuskona tuota vanhaa juutalaista pakanuutta?

Joka tapauksessa luulisin ja uskoisin, että jokaisen kristityn mielessä syvimmällä piilee sellainen varmuus ja vakaumus, semmoinen sisäinen tieto, että Jeesus Kristus itse ei ole sotaniekka, että Kristus ei ole mikään Napoleon, joka uljaana johtaa sotajoukkoja. Eihän Kristus olisi valmis pukeutumaan kenraalin pukuun, huitomaan miekalla ja kehottamaan: Nyt lähdetään kristinuskon puolesta taistelemaan, nyt lähdetään minun nimessäni leikkaamaan päät poikki noilta toisilta, jotka eivät minua tunnusta! Emme voi sydämessämme ajatella Kristusta semmoiseksi. Se olisi meistä suoraa Jumalan pilkkaa.

Sentähden on jonkunverran yllättävää, ettei lapsissa ja nuorissa nopeammin synny siveellinen reaktio sotaopetusta vastaan. Syynä tietysti on tosiasioiden kaunistelu ja vääristely. Historian tunneilla aina luetaan sodista, ja ennen keskittyi historian luku miltei paljain taistelu- ja rauhantekokertomuksiin. Muistan kuinka koulupoikana omassa sydämessäni kapinoin. Häpeän puna nousi kasvoilleni, kun ei ihmiskunnassa muuta tapahtunut kuin veritöitä. En käsittänyt historiaa

ollenkaan. Olinko sitten syntynyt toisenlaiseksi kuin muut? En uskaltanut paljon puhua ajatuksiani, mutta sielussani käsitin kristinuskoa toiseksi. Äitini oli opettanut minua uskomaan Jumalaan, joka oli täynnä rakkautta ja hyvyyttä. Vaistomaisesti uskoin sentähden, että ihmiskunnan historiassa oli tapahtunut muutakin kuin sotia ja tihutöitä. Miksi ei siitä saanut lukea? Lapsille ja nuorille ei muuta pitäisi opettaakaan! Eiköhän itse asiassa moni, moni nuorukainen salassa ajattele, että Kristus on lempeyden, rakkauden ja rauhan mies eikä mikään soturi?

Sentähden onkin välttämätöntä, että me nyt ollessamme aikaihmissä ja osatessamme ajatella ja käyttää järkeämme, luomme itsellemme historiallisesti ja asiallisesti oikean kuvan siitä, mitä kristinuskon on. Meidän täytyy heittää mielestämme kaikki ennakkoluulot, kaikki vanhat käsitykset, jotka olemme kirkolta ja valtiolta saaneet. Meidän on avattava mielemme todella ymmärtämään ja vastaanottamaan oikea tieto siitä, mitä kristinuskon on.

Onhan kristinuskossa paljon, paljon mysterioita, paljon puolia, joista voidaan syvällisesti puhua ja jotka avaavat hengen silmille mittaamattomia näköaloja. Mutta kristinuskossa on myöskin – ja ehkä ennen kaikkea – siveellinen puoli, moraalinen puoli, joka on aivan uusi ja toisenlainen kuin vanhat maailmankäsitykset. Jeesus Kristus pani alulle uuden ajan ihmiskunnan historiassa, ei siinä mielessä, ettei hänellä olisi ollut edeltäjiä, etteikö Buddha olisi edustanut samaa elämäkäsitystä tai muinaisajan suuret viisaat ennen Jeesusta olisi ymmärtäneet elämää oikein, mutta siinä mielessä Jeesus avasi uuden aikakauden ihmiskunnalle, että hän toi ja tarjosi joka ihmiselle, joka vapaasti tahtoi ottaa vastaan, uuden elämänymmärryksen, uuden asenteen elämässä ja uuden siveyslain. Jos tahdomme karakterisoida vanhaa ja uutta aikaa, siis aikaa ennen Kristusta ja aikaa jälkeen Kristuksen, muutamilla kuvaavilla nimillä, sanoisimme, että vanha aika, jota niin kauniisti esim. Uuden Testamentin hebrealaiskirjeessä mainitaan nimellä „Vanha Liitto“, erosi siinä suhteessa „Uudesta Liitosta“, että Vanhassa Liitossa sodittiin, Vanha Liitto oli ikäänkuin sotaliitto, Vanha Liitto oli aika, jolloin korkein moraalinen, korkein eettinen asenne elämässä ilmaistiin sodan välityksellä. Vanhassa Liitossa oli sota jaloa inhimillistä palvelusta, ponnistusta, uhrautumista. Sotaurho oli kunnioitettava olento. Vanhan Liiton ulkonainen ihanne oli urhoollinen ihminen, joka iloisena saattoi kaatua kenraalinsa ja kuninkaansa puolesta. Tässä hieman räikeässä valaistuksessa näemme selvimmin erotuksen vanhan ja uuden ajan välillä.

Kuinka todella toisenlainen on se uusi aika, jonka kulmakiven Jeesus Kristus laski, kuinka erilainen se uusi yhteiselämä, johon hän kutsui ihmisiä! Tämä Uusi Liitto, tämä uusi usko, tämä „kristinuskon“, jos sillä nimellä tahdomme sitä nimittää, kieltää vanhan sotimisen. Nyt ei enää sodita eikä tehdä väkivaltaa, nyt ei enää valmisteta kiväärejä eikä kanuunoja Uudessa Liitossa, jossa seurataan Kristuksen jälkiä, ei kanneta aseita. Miekka pistetään tuppeen. Se on Uuden Liiton, se on kristinuskon tunnusmerkki. Se kristillisuus, joka selitti tyhjäksi tämän totuuden, ei ole mitään kristinuskon. Se on mitä tahansa vanhaa pakanallisuutta, jos tahdomme sillä nimellä nimittää vanhaa käsitystä elämästä, se on vanhaa juutalaisuutta, se on taivaassa istuvan ukko-Jumalan palvontaa, se on sota-aikaa. Mutta kristinuskon se ei ole. Todellinen kristinuskon on kaatanut kaiken tuon. Todellinen kristinuskon on poistanut sen maailmasta. Jeesus Kristus sanoi: „Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu“. Milloinka hän näin sanoi? Silloin kun Pietari, joka oli Jeesuksen seuraaja, ihailija ja ystävä, joka rakasti Jeesusta ylinnä kaiken, veti miekan tupesta ja sivalsi korvan sotamieheltä, silloin kun tämä kävi Jeesukseen käsiksi vangitakseen hänet. Silloin Kristus sanoi Pietarille nuo sanat, jotka saattoivat tuntua tylyiltä sinä hetkenä: „Joka miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu“. Jos olette ymmärtäneet minun uuden uskoni, niin tiedätte, että siinä uskossa ei käytetä väkivaltaa, ei aseita, – ei puolustukseksi.

Niin Jeesus opetti. Sanoi hän kysyessään: „Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: rakastakaa lähimmäisiänne ja vihatkaa vihollisianne, mutta minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne“. Ja alkutekstin sana, jota käytetään, ei merkitse persoonallisia vihamiehiä, vaan valtiollisia „vihollisia“, toisten kansojen kansalaisia. (Personallisille vihamiehille on tehtävä hyvää, niitä on siunattava j. n. e.) Kun tarkasti tutkii vuorisäärää, tulee samaan käsitykseen kuin Leo Tolstoi, että Jeesus Kristus nimenomaan kieltää tappamisen ja sodan.

Voimme siis tulla yksinkertaiseen, selvään, teoreettisesti järkevään ja käytännöllisesti kaikkia pulmia ratkaisevaan käsitykseen kristinuskosta. *Kristinuskon rauhan oppi*.

„Mutta kuinka emme me kristityt tiedä tästä? Miksikä eivät kirkot ole tällä kannalla? Kuinka on ymmärrettävissä, että Jeesus Kristus on perustanut uuden elämänymmärryksen, mutta että me, jotka seuraamme häntä, jotka käytämme hänen nimeään, emme tiedä mitään tästä hänen uudesta elämänymmärryksestään? Emme ole kuulleet mitään semmoisesta kristinuskosta! Onhan raamatussa kauniita lauseita, tietysti siellä on kauniita sanoja. Tietysti voi itkeä ja tulla liikutetuksi, kun kuulee saarnattavan tuhatvuotisen valtakunnan rauhasta ja onnesta, mutta eihän se kuulu nykyhetken kristinuskoon, eihän kristinuskon meidän päivinämme voi edes olla sitä“.

Näin huudahtaa kristikunta.

Kuinka siis on ymmärrettävissä, että kristitty maailmamme ei tiedä mitään todellisesta kristinuskosta, ei tiedä mitään oman Vapahtajansa näkökannoista ja selvistä opetuksista, juuri niistä tärkeistä opetuksista, joita hän on Vapahtajana tahtonut opettaa? Meidän täytyy tutkia historiaa ja kysyä, mistä tämä johtuu. Onko historia todistamassa, että Jeesus eli, kuoli ja unohtui, että kaikki mitä hän opetti unohtui kirkolta, niin että meille jäi aivan väärä käsitys kristinuskosta? Meidän täytyy tutkia historiaa.

Mitä silloin saamme oppia? Niin sanotun kirkkohistorian suhteen huomamme, että tärkeimmät asiat on jätetty pois taikka tuomittu vääriksi. Mutta kun tutkimme kristikunnan alkuhistoriaa kaikista mahdollisista lähteistä, teemme ihmeellisen havainnon, sangen ihmeellisen. On näet jyrkästi erotettava toisistaan viimeiset 1600 vuotta ja ensimmäiset 300, voisimme sanoa 325 vuotta. Sillä tuo vuosiluku 325 on käänteentekevä kristikunnan historiassa. Mitä silloin tapahtui? Silloin oli tuo kuuluisa ja suuri Kontantinopolin kirkolliskokous, jolloin kristillinen kirkko liitettiin yhteen valtion kanssa. Kristinuskon tunnustettiin valtion uskonnoksi.

Tämä ei käynyt päinsä muitta mutkitta. Valtiotaidon ensimmäiset periaatteet sanovat meille, että täytyi tapahtua kompromissi, pieniä mukautumista kummaltakin puolelta. Kristinuskon sai sovitella päästessään valtionuskoksi. Ennen tätä aikaa oli ollut marttyyreja, jotka uskon puolesta kärsivät hirmukuoleman. Nyt julma vainojen aika loppui. Nyt kristinuskon tunnustettiin. Nyt uusi usko tuli vapaaksi. Tavallisesti sanotaan: marttyyrien veri kostutti maata ja se vaikutti, että heidän seuraajansa saivat vapaasti uskoa Jeesuksen sovituskouluun, eivätkä enää tarvitse peljätä tunnustaa Kristusta Vapahtajakseen. Mutta tältä kannalta katsoen jää historiaan hämärä kohta.

Kuinka näet on käsitettävissä, että Rooman valtakunta, jossa vallitsi täydellinen uskonvapaus, jossa saatiin harrastaa mitä uskontoa tahansa ja rakentaa temppeleitä kelle jumalalle tahansa, – että Rooman valtakunta noin äärettömästi vainosi yhtä uskonnonmuotoa, vieläpä sivistyneen roomalaisen silmissä niin hullunkurista uskoa, että tyhjältä ja tahtomattaan luotu ihminen olisi tuomittu ikuisen piinaan, ellei jumalan poika ristinkuolemallaan olisi hänet siitä lunastanut. Roomalaiset nauraisivat vielä tänä päivänä, jos tietäisivät, että me kristityt olemme uskoneet heidän vihansa ja vainonsa johtuneen niin peräti lapsellisista syistä.

Mikä sitten oli syynä, että Rooman viisaat valtiomiehet vainosivat kristityitä? Tämä asia selviää meille, kun historiallisesti saamme tietää, mitä kristinuskon opetti kolmena ensimmäisenä vuosisatana, mitä kristityt uskoivat ja mitä he harrastivat. Tämän saamme tietää esim. siten, että tutkimme kristillisiä kirjoituksia niiltä ajoilta, luemme n. s. kirkkoisia, kristinuskon suuria puolustajia, joita kristillinen kirkko tunnustaa oppi-isikseen, mutta joista se ei sen enempää kerro. Tahdon tässä mainita muutamia kirkkoisien lauselmia, jotka valaisevat kysymystämme.

Justinus Marttyyri (98-166 j.Kr.) sanoi kristityitä ja sotamiehiä toistensa vastakohdiksi.

Irenaeus († 202) sanoi: „Rakastakaa vihollisianne“, on oleellisin osa Kristuksen opetuksista. „Kristityt ovat vaihtaneet miekkansa rauhan työkaluihin, eivätkä tunne aseitten käyttöä.“

Clemens Aleksandrialainen († noin 220) sanoi kristityitä rauhaa rakastavaksi, m. m. nimenomaan näin: „Kristus kehoittaa palvelijoitaan rauhalliseen asetyöhön“.

Tertullianus (160-240), jonka tunnemme noista omituisista sanoista: „Minä uskon, koska se on järjetöntä“, – joita sanoja usein on ihmetelty, mutta jotka luultavasti olivat kohdistetut roomalaisille

käytännön ihmisille, joista sodan paheksuminen oli järjetöntä, – hän sanoi: „Kuinka kristitty voi tehdä sotapalvelusta, kuinka hän voi esiintyä sotamiehenä ilman miekkaa, kun kerran Herra on ottanut häneltä miekan? Sotamiesten tullessaan kristityiksi täytyy luopua sotapalveluksesta“.

Origines (185-254) hyvin kuuluisa mies, hän, jonka teosofit tuntevat nimeltä, koska hän opetti sielun preekstensiä ja jälleensyntymistä, Origines tuomitsi kaikkea sotapalvelusta: „Emme me enää tartu miekkaan yhtäkään kansaa vastaan, emmekä enää opeta sotaa käymään. Me olemme Jeesuksen takia tulleet rauhan lapsiksi. Me rukoilemme hallitsijamme puolesta, mutta emme enää ota osaa hänen sotiinsa, vaikka hän kuinka meitä ahdistaisi“.

Lactantius († noin 330), Konstantinuksen pojan opettaja, sanoi: „Ei koskaan voi olla oikeamieliselle miehelle luvallista mennä sotaan“. Näin hän kuvasi sotaurhojen uraa. „Tämäpä on siis teidän tienne kuolematomuuteen! Hajoittaa kaupunkeja maan tasalle, tehdä maa autioksi, hävittää tai kukistaa vapaita kansoja! Kuta enemmän ovat hävittäneet, ryöstäneet, murhanneet, sitä jalompina ja kuuluisampina he itseään pitävät. He koristavat rikoksiaan hyveen nimellä. Joka yksityiseltä ihmiseltä riistää hengen, rangaistaan rikoksen tekijänä . . . Murhaa ihmisiä tuhansittain, peitä maa vereen, myrkytä jokia kuolleitten ruumiilla, – ja sinulle annetaan paikka Olympoksella, jumalien pyhällä vuorella“.

Augustinus (354-430) sanoi: „Saavutetaan paljon pysyvämpi kunnia poistamalla sotia rauhan sanoilla kuin hävittämällä vihollisia aseilla“. Augustinus on kirkkomme rakkain oppi-isä, mutta hänen eläessään olikin kristinuskon jo valtionuskontona. Augustinuksessa pilkahtaa sentähden näkyviin valtiomies, joka puhuu kunniaista: „Saavutetaan suurempi kunnia“. Hänen äänensävynsä on jo näin laimea verrattuna noihin edellisiin uskonsankareihin, jotka puhuivat suoraan ja peittelemättä, koska heidän uskonsakin oli selväpiirteinen ja suora.

Arnobius vanhempi († noin 326) sanoi sattuvasti ja kauniisti: „Jos ihmiset ymmärtäisivät, että heidän inhimillinen olemuksensa ei ole heidän ruumiillisessa muodossaan, vaan siinä, että ovat järkiolentoja, ja jos he edes hetkeksi kallistaisivat korvansa Herran pelastaville ja rauhaa rakentaville käskyille, muuttaisi koko maailma heti terävimmät aseensa rauhallisten pyrkimysten välikappaleiksi ja pysyisi koossa ihanassa yksimielisyydessä, loukkaamattomien sopimuskirjain suojaamana“. Arnobius vanhempi puhui tällä tavalla, sillä hän oli alkuaan ollut vanhan liiton kannalla, mutta sitten kääntynyt ja tullut kristityksi. Hänessä oli tapahtunut sama, mikä joka ihmisessä pitää tapahtua. Hän oli muuttunut sodan ihailijasta rauhan ihailijaksi.

Näistä vanhan ajan suurten idealistien, kirkkoisien lausunnoista näemme selvästi, mitä kristinuskon oli ensimmäisinä kolmena vuosisatana. Kristinuskon oli juuri sitä uutta elämänymmärrystä, joka pakeni kaikkea väkivaltaa, joka teki ainoastaan rauhan ja rakkauden työtä.

Nyt myös ymmärrämme, miksi Rooman mahtava valtakunta niin suurella innolla ja itsepintaisuudella vainosi näitä muutamia satoja tuhansia ihmisiä. Tietysti siksi, että he, jotka nimittivät itseään krestiaaneiksi, sittemmin christiaaneiksi, kieltäytyivät sotapalveluksesta. Koko heidän käsityksensä käytännöllisestä kristinuskosta keskittyi siihen, että he sanoivat Rooman valtakunnan miehille: „Me emme voi palvella sodassa, olemme omaksuneet uuden elämänymmärryksen, joka opettaa, ettemme saa tarttua miekkaan. Tunnustamme kaikkien ihmisten veljeyden“. Siinä yksinkertainen syy, miksi Rooman valtakunta heitä vainosi. Semmoisen valtiollisen syyn pätevyyden mekin ymmärrämme.

Onhan tuore esimerkki Venäjältä Tolstoin aikana. Siellä yksi ja toinen nuorukainen, joka duhoboorein opetuksista tai Tolstoin kirjoista oli kuullut uudesta elämänymmärryksestä, kieltäytyi asevelvollisuudesta. Venäjän kristitty valtio ei kuitenkaan hyväksynyt tätä Kristuksen seuraamista. Vaarallisina ja epäilyttävinä kansalaisina nuorukaiset teljettiin tyrään. Valtion kannalta oli vaarallinen semmoinen ihminen, joka sanoi: „minä en tahdo veljiäni tappa, en tahdo oppia murhaamaan, en miekkaa heiluttamaan, enkä pyssyä käyttämään, tahdon seurata Kristusta“. Auta armias, kuinka vaarallisia olentoja nämä olivatkaan!

Samalla tavalla oli Roomassa. Rooman virkamiehet ja sotaherrat pitivät kristillistä lahkoa vaarallisena, koska kristityt eivät olleet valmiit tekemään lippuvalaa. He vainosivat alussa tuota pientä

lahkoa, mutta huomasivat vihdoin, kun lahko yhä kasvoi, että oli viisainta ottaa koko lauma ystäväkseen: tehdään siitä valtionuskonto, annetaan kristityille täysi vapaus rukoilla ja palvella Jumalaansa, rakentaa kirkkoja ja järjestää seurakunta-asioitaan. Tottahan he sitten puolestaan luopuvat itsepintaisesta ja perin hullunkurisesta aseettomuudestaan. Niin pienen ja mitättömän vastapalveluksen voivat hyvinkin tehdä valtiolle!

Tuumasta toimeen. Kristinuskoko tehtiin valtionuskonnoksi. „Ennakkoluuloista“ luovuttiin molemmin puolin. Ja niin meni kristinuskoko eteenpäin vuosisata vuosisadalta.

Nyt olemme samassa asemassa kuin puolitoista vuosituhatta sitten, yhä elämme keskellä Rooman valtakuntaa ja yhä kuuluu sotamelskeen keskeltä Jeesus Kristuksen ääni: „Kuka tahtoo minua seurata? Ei minun elämänymmärrykseni eikä uskoni ole joukkojen asia, ei se ole joukkosuggestiota. Minun elämänymmärrykseni ja uskoni on yksilöllinen asia, esoteerinen kysymys, kutsun ihmisiä Jumalan valtakuntaan, yhden sieltä, toisen täältä“.

Me ihmiset käymme koulua tässä elämässä, synnymme tänne uudestaan ja uudestaan, – mikään iankaikkinen kadotus ei meitä odota, – kunnes omissatunnoissamme kuulemme Kristuksen äänen, joka sanoo: „joko tahdot tulla minun opetuslapseni, joka tahdot astua Isän valtakuntaan? Silloin luovu maailmasta ja maailman opista, luovu harhakäsityksistä. Tule ihmiseksi, joka tietää, mitä on olla ihminen. Minä olin ihmisen poika! Ole sinäkin ensin ihmisen poika, kulje ihmisen pojan kärsimystietä Getsemanesta Golgatalle ja anna itsekkyytesi kuolla ristinpuulla. Kerran sinä tulet Jumalan pojaksi, niinkuin tulin minä. Sillä ainoastaan te kaikki, jotka seuraatte minun jälkiäni, muodostatte todellisen kristillisen kirkon ja todellisen kristikunnan“.

Pekka Ervast.
(Puhe Helsingin Rauhan Liitossa
marraskuun 13 p:nä 1927).

Ruus-Risti 1927 Joulukuu N:o 10, s. 386-394